

Боровенська Анастасія Анатоліївна
студентка факультету
соціально-психологічної освіти та управ-
ління Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Єремєєва Ірина Анатоліївна
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин
та туризму Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ (м. Дніпро, Україна)

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ СТРАТЕГІЙ ДЕРЖАВ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

В умовах посилення глобалізаційних процесів у сучасних міжнародних відносинах актуальним завданням для більшості держав світу є підвищення конкурентоспроможності національних економік. Одним із методів вирішення цього завдання є застосування політики протекціонізму, що являє собою систему заходів, які ґрунтуються на внутрішньому законі держави й міжнародних актах та які застосовують для захисту національної економіки від іноземної конкуренції за допомогою тарифних та нетарифних інструментів [1].

Попри домінування в сучасній світовій економіці принципів вільної торгівлі, у новітній історії держави світу регулярно звертаються до протекціонізму, особливо в кризові періоди. Так, у період глобальної економічної кризи 30-х років ХХ ст. існувала тенденція відмежування окремих країн від світового ринку задля пом'якшення негативного впливу зовнішньоекономічних зв'язків та забезпечення зайнятості населення, стабільності грошового обігу. Особливу роль відігравала політика протекціонізму в країнах, що перебували в умовах економічної блокади або вдавалися до методів самоізоляції. Посилення лібералізації світової економіки в 50–60-х рр. ХХ ст. змінилося посиленням протекціоністської політики на початку 70-х рр. У цей період в умовах світової енергетичної кризи держави почали більш активно захищати національних виробників від іноземної конкуренції, застосовуючи тарифні та нетарифні обмеження, адже головним завданням зовнішньоекономічної політики будь-якої держави є створення сприятливих умов для забезпечення власної конкурентоспроможності у світовому просторі.

У разі застосування методів протекціонізму знижується рівень безробіття, однак такі заходи можуть призвести до економічного застою, оскільки усунення іноземної конкуренції послаблює зацікавленість національних під-

приємств у підвищенні рівня якості продукції та ефективності виробництва. Розвинені країни, попри засудження протекціонізму, його активно використовують. Така політика продовжує еволюціонувати та набирати нових рис, доказом чого є застосування важелів протекціонізму не тільки в економічних цілях.

Сучасний протекціонізм дослідники часто трактують як неоліберальний протекціонізм, або неопротекціонізм, для якого характерними є приховані протекціоністські інструменти у сфері внутрішньої політики [3]. Наприклад, підтримка національних виробників за допомогою надання їм преференцій через внутрішні податки, державні закупівлі, використання місцевої сировини тощо.

Політика протекціонізму неодмінно провокує торговельні війни. У сьогоденнішому глобалізованому світі кожна недружня дія з боку однієї країни провокує аналогічні заходи. Так, у випадку зі спробами уряду США захистити на початку 1980-х років свою металургійну галузь під удар було поставлено власних експортерів інших видів продукції, зокрема виробників хімічної промисловості й спортивних товарів, на які європейські країни тодішнього Спільного ринку відразу ж наклали численні й жорсткі торговельні обмеження [4, с. 382].

Сьогодні можна спостерігати ознаки протекціоністських настроїв у зовнішньоекономічній діяльності США, що в експертному середовищі часто пов'язують з обранням на пост президента Д. Трампа. За допомогою значних мит на китайські товари, управління валютними курсами, обмеження припливу іноземних мігрантів Трамп намагається створити нові робочі місця в середині країни. Білий Дім обґрунтовує нові мита на китайську продукцію параграфом 232 закону США про розширення торгівлі. Він дозволяє обмежувати імпорт, якщо той загрожує національній безпеці.

Наукова спільнота вважає, що хоча певні форми цільових протекціоністських заходів здатні надати певну допомогу американським працівникам, неопротекціонізм не є ефективною політикою, тому що очікувані результати можуть бути мінімізовані втратами для національної економіки. Так, завдяки різним чинникам, починаючи з безпечних та ефективних морських перевезень і закінчуючи цифровими технологіями, глобальним виробникам стала доступна значна маса дешевої робочої сили. Американські спроби заборонити своїм компаніям користуватися цими ресурсами не змінять реальності, вони не заборонять користуватися ними компаніям інших країн. У результаті в американських виробників знизиться конкурентоспроможність щодо компаній інших країн. Тим часом дерегулювання фінансового сектору може погіршити ситуацію з економічною нерівністю всередині США. З іншого боку, торговельна війна, що розгортається між США та Китаєм, загрожує перейти на глобальний рівень та перетворитися на політичне протистояння, у яке будуть втягнуті регіони світу.

1. Келічавий А. В. Політика протекціонізму як фактор підвищення конкурентоспроможності економіки країни. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3133> (дата звернення: 21.04.2021).

2. Єремєєва І. А. Структурно-функціональний аналіз міжнародного іміджу держави. *Проблеми формування громадянського суспільства в Україні : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (15 травня 2020 р., м. Дніпро). С. 109–112.

3. Панченко В., Резнікова Н. Від протекціонізму до неопротекціонізму: нові виміри ліберального регулювання. *Міжнародна економічна політика*. 2017. № 2 (27). URL : [https://www.researchgate.net/publication/324132874_Vid_protекcionizmu_do_neoprotekcionizmu_novi_vimiri_liberalnogo_reguluvanna](https://www.researchgate.net/publication/324132874_Vid_protেকcionizmu_do_neoprotekcionizmu_novi_vimiri_liberalnogo_reguluvanna) (дата звернення: 21.04.2021).

4. Ревчун Б. Г. Протекціонізм як реакція на нестабільність розвитку ринкової економіки. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2009. Вип. 15. С. 380–384.

Гайворонюк Наталія Віленівна

доцент кафедри
соціально-поведінкових, гуманітарних
наук та економічної безпеки
Львівського державного
університету внутрішніх справ,

Стефура Світлана Андріївна

здобувач вищої освіти Львівського
державного університету
внутрішніх справ
(м. Львів, Україна)

ДОВІРА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У процесах формування громадянського суспільства в Україні важливу роль відіграє стабільність соціального, морально-психологічного клімату, здатного забезпечувати продуктивну життєдіяльність як усередині країни, так і впливати на міжнародний імідж держави. За таких обставин зростає значення довіри як фактора, що формує характер відносин між громадянами, громадянами та владою тощо.

Зростання фактора довіри в сучасному світі обумовлене різними детермінантами, однією з них є залучення до демократичних змін усе більшої кількості країн, які в умовах глобалізації потребують захисту національних інтересів перед різного роду загрозами як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. У цьому контексті *довіра*, так само як її діалектична протилежність *недовіра*, є ва-